

Rinze Ijbema - 1 Timoteüs 4, 11-16.

[1] Back to school...

‘Back to school’ is voor mij onderhand zo lang geleden, daar herinner ik me niet meer bar veel van. (Het kan natuurlijk ook zijn dat het zo erg was, dat ik het heb verdrongen.) Maar wat ik ook erg vond en wat ik me nog herinner als de dag van gisteren: mijn eerste preek. Jongens, wat was ik zenuwachtig. Ik had expres alles wat ik moest doen en zeggen in die kerkdienst op papier gezet, ik had ze bewust niet vertelt dat het m’n eerste keer was, kloppend hart, klamme handjes, wat een ellende. Ik geloof even goed dat ik er heelhuids doorheen ben gekomen en de volgende keer was ik iets minder zenuwachtig en de volgende keer weer iets minder en nu, na pakweg duizend keer preken, is het gewoon geworden. Ik vind het spannend om te preken, maar dat is een gezonde spanning, die je scherp houdt.

‘Back to school’: wat is er zo bedreigend aan? Er spelen natuurlijk verschillende dingen. Het gevoel dat je bekeken wordt, dat je beoordeeld wordt, ingeschat en ingedeeld. Kom ik wel goed over, heb ik wel de goede kleren aan, zitten m’n haren zoals het hoort? Onzekerheid over jezelf. En: het gevoel dat je aan anderen bent overgeleverd. Hoe zullen ze reageren? Zullen ze een beetje aardig zijn? Of zijn er al allemaal vriendengroepjes, die jou gaan buitensluiten? Onzekerheid over je nieuwe groep. Ik hoop voor je, dat het een beetje beperkt blijft tot die gezonde spanning, die je gewoon scherp houdt. Ik weet dat het allemaal ook een beetje te veel kan zijn, en wel meer dan een beetje. Helpt het dan als je gelooft?

[2] Als je in de Bijbel kijkt kom je op het eerste gezicht alleen maar geestelijke reuzen tegen. Neem een Abraham. **[3]** Moest niet terug naar school, maar op een enkele reis naar het onbekende land. Dag familie, dag bestaan, dag zekerheid. Maar hij lijkt niet te aarzelen, geen spoortje van onzekerheid. God roept, Abraham gaat. En of de lokale bewoners van het beloofde land hem gaan verwelkomen of niet: Abraham is wie hij is, een geloofsheld, een geestelijke reus. Of neem een Paulus. **[4]** Die wist precies dat als hij christen werd, hoe hij dan vervolgd zou worden. Hij was zelf een christenvervolger geweest! Wat zouden zijn vrienden van hem denken? Maar Paulus aarzelt niet en wordt net zo vol gas christen en evangelist als hij vroeger Jood en christenvervolger was geweest.

[5] Als je wat langer kijkt kom je ook geestelijke kneuzen tegen. Geestelijke kneuzen, inderdaad. Ook iemand die op het eerste gezicht ook een mannetjesputter lijkt, zoals een Mozes, **[6]** blijkt achter de schermen een vat vol onzekerheden te zijn. Als God hem roept om de Farao tegen te spreken: 'O nee, Heer, ik kom nooit zo goed uit m'n woorden, m'n tong in de knoop, alstublieft niet.' Helemaal het gevoel van back to school, van m'n eerste preek. En terecht. Of een ander, Jeremia. **[7]** Die werd werkelijk depressief van het feit dat hij steeds opnieuw de deur uit moest om als profeet de boodschap van God aan zijn volksgenoten te vertellen. En eigenlijk denk ik dat, als je goed kijkt, het geldt voor alle bijbelhelden: God werkt niet met übermensen, Hij werkt het liefst met doodgewone mensen, aarzelaars en twijfelaars zoals jij en ik.

[8] Neem Timoteüs. 'Sta niemand toe dat hij vanwege je jeugdige leeftijd op je neerkijkt.' Zo'n waarschuwing heeft alleen zin, als het wel gebeurde: er waren mensen die op Timoteüs neerkeken. Zo'n jong broekje. Even voor de duidelijkheid: zoals jong zijn vandaag in is, zo was het toen niet. Nu ben je, zeggen sommigen, afgeschreven als je de vijftig passeert, toen begon je pas mee te tellen als je wat levenservaring en misschien wat vermogen en wat invloed verzameld had op je levensweg. (En stiekem zijn vandaag nog de vijftigplussers de baas, maar dat terzijde.) In feite is wat Paulus hier zegt behoorlijk revolutionair. Een opdracht van God overtroeft levenservaring. **[9]** Niet dat Timoteüs nu botweg alle sociale verhoudingen moet gaan negeren, maar hij mag zijn wie God zegt dat hij is. En als dat de gevestigde orde op de kop zet, jammer dan voor de gevestigde orde. Eigenlijk revolutionair.

Even een klein terzijde: vervolgens is het Timoteüs' roeping om zich 'toe te leggen op het voorlezen van de Schrift, op de prediking en het onderricht.' Ik wijs je er graag even op dat hier zijdelings één van de basiselementen van een kerkdienst geregeld wordt: bijbellezen, het gelezene toepassen en verder onderwijs geven. Er is een beschrijving van zo'n kerkdienst uit ongeveer het jaar 150: 'Op de dag die men zondag noemt, wordt er een bijeenkomst gehouden van allen die in de steden of op het platteland wonen, waarbij de gedenkschriften van de apostelen of de werken van de profeten gelezen worden, zolang de tijd het toelaat. Is de voorlezer opgehouden, dan spreekt de voorganger vervolgens in een toespraak vermanende woorden en wekt hij op al dat goede na te volgen. Dan staan wij allen gezamenlijk op en zenden gebeden naar omhoog. En [...] na beëindiging van het gebed wordt er brood, wijn en water aangeboden.' Sluit helemaal aan bij Paulus' aanwijzingen voor Timoteüs. Maar dat terzijde.

Het punt hier is dat Timoteüs in elk geval door God geroepen is, elke zondag 'back to church.' Dat kan ik natuurlijk niet van jou zeggen, dat jij zo elke maandag 'back to school' geroepen wordt. Of zijn er toch raakvlakken? Laten we eerst eens kijken hoe die roeping van Timoteüs er uit heeft gezien. 'Veronachtzaam de genade die je geschonken is niet; je dankt haar aan de profetische woorden die de raad van oudsten over jou, onder handoplegging heeft uitgesproken.' **[10]** Om maar met die handoplegging te beginnen: dat was een zegenend gebaar, dat Timoteüs van z'n eigen kerkraad samen met Paulus had meegekregen, toen hij zijn werk als evangelist begon. Het is wel mooi, in de Christelijk Gereformeerde kerken gebeurt dat vandaag nog: jonge dominees of nieuwe dominees krijgen de handen opgelegd door de kerkraad en collega's.

Verder herinnert Paulus aan een genadegave voor Timoteüs en een profetie. Er is een parallel in de beschrijving van hoe Paulus zijn werk voor de kerk begon. Dit staat in Handelingen 13, 2-4: 'Op een dag, toen ze aan het vasten waren en een gebedsdienst hielden voor de Heer, zei de heilige Geest tegen hen: 'Stel mij Barnabas en Saulus ter beschikking voor de taak die ik hun heb toebedeeld.' Nadat ze gevast en gebeden hadden, legden ze hun de handen op en lieten hen vertrekken. Zo werden Barnabas en Saulus uitgezonden door de heilige Geest.' Ik stel me voor dat het zo ook is gegaan bij Timoteüs. Met dat God hem riep, kreeg hij meer van de Geest en bemoediging van God zelf. Een mooie start.

[11] Maar goed, jij bent Timoteüs niet en jij krijgt dit allemaal niet mee... Of toch een beetje? Ik was er niet bij toen je gedoopt werd, **[12]** maar laten we eens op een rijtje zetten wat er toen gebeurde. Tien tegen één dat de dominee deze woorden uitsprak: 'Wanneer wij gedoopt worden in de naam van de Heilige Geest, verzekert de Heilige Geest ons door dit sacrament ervan, dat Hij in ons wonen wil en ons tot levende leden van Christus wil maken.' En diezelfde dominee heeft jou Gods zegen mogen meegeven en de hele gemeente stond er bij en onderstreepte het: 'Jij bent van God, mijn kind, al ben je pas geboren.' Ik erken hardop dat jij Timoteüs niet bent en dat zijn situatie niet dezelfde is als de jouwe. En toch is er overlap.

Hoe zou prinses Amalia voor het eerst naar een nieuwe school of een nieuwe klas gaan? Zou ze net zo zenuwachtig zijn als wij allemaal, of zou ze toch zoiets hebben van: 'Mooi dat mijn vader wel koning is over deze hele bedoening!' Als jij het Gomarus binnenloopt, of de RUG, of de Jumbo waar je werkt, dan mag je er wel even bij stil staan: 'Mijn Vader is mooi wel koning over heel dit gebeuren.' **[13]** En Hij heeft zo zijn plannen met jou en kennelijk is het zijn plan voor jou op dit moment dat jij hier aan het werk gaat of aan de studie. Dat betekent niet dat jij de baas bent, laat dat

duidelijk zijn. Je hebt nog veel te leren. Maar het betekent wel, dat jij hier op je plek bent en dat jij zelf en dat anderen daar rekening mee mogen houden.

Jij hebt nog veel te leren. Bij Timoteüs lezen we: ‘Richt je hierop, maak het je eigen, zodat voor iedereen duidelijk wordt dat je vorderingen maakt. Neem je in acht, houd je aan de leer en blijf dat doen; dan red je zowel jezelf als hen die naar je luisteren.’ Timoteüs krijgt van Paulus de ruimte om vorderingen te maken. **[14]** Je kunt zo druk bezig zijn met alles goed te doen, dat je dit vergeet: leven is groeien. Ik ga dit punt even extreem ver doorvoeren. Het hele idee van God om een wereld te scheppen, die een geschiedenis heeft, die een ontwikkeling heeft, heeft te maken met dat je mag groeien. En als God zelfs nadat wij, Adam en Eva, de zonde binnenlieten in deze wereld, die grondstructuur niet opgeeft, betekent dat Hij jou en mij gaandeweg dingen wil laten ervaren en ontdekken, die wij op geen andere manier zouden kunnen ervaren en ontdekken. Maar gun jezelf dan ook die tijd, gun het jezelf om dingen te proberen, om fouten te maken – want alleen zo ga jij verder komen met God.

[15] Met God, dat dan wel. Timoteüs krijgt vanzelf het advies om de Bijbel te blijven lezen en ook concreet advies van Paulus in deze brief en later nog eens in een volgende. God laat je niet in het duister tasten, als het gaat om de richting waarin Hij wil dat jij je ontwikkeld. En geloof me, de Bijbel als boek van God gaat heel erg over deze wereld, zoals die werkelijk in elkaar zit. Geloof me, de Bijbel is een eerlijk boek, waarin je jezelf en andere mensen tegenkomt zoals je bent, zoals ze zijn. Zoals Timoteüs, jong, onzeker en alles. Maar jij bent door God op jouw plaats neergezet en Hij ziet iets in je. Kijk, Hij is God, dus Hij weet precies waar je van baalt en waar je bang voor bent. Maar jij bent van Hem en jij bent zijn beeld, en als Hij naar je kijkt ziet Hij jou zoals Hij jou heeft bedoeld. En ik hoop dat dat besef net zo werkelijk voor je is, als de zenuwen die je voelt als je aan iets nieuws begint.

[16] Goed, het lijkt me een goed idee om af te sluiten met wat tips en trucs aan de hand van de Bijbel. Één. Je mening telt, ook als die fout is. **[17]** Ik denk dat veel van jullie Gronings zijn, of in elk geval uit het Noorden komen, en dan moet je hier over nadenken. De volkscultuur hier is, geloof ik, eerder bescheiden: je hoeft niet zo nodig met jouw mening vooraan te staan. En als je christen bent, dan vind je het nog wel christelijk van jezelf ook, die bescheidenheid. Oké. Het probleem is, dat God graag gebruik wil maken van wie jij bent om deze wereld leefbaar te houden. En als jij dan steeds een stapje terug doet, dan schiet dat niet op. Doe je zelf en doe anderen dus een lol, en breng in wat je

denkt. En inderdaad, wie weet zit je er naast. Mooi zo: weer wat geleerd. Je mening telt, ook als die fout is.

Twee. Nobody is perfect, be nobody. **[18]** Een mooi voorbeeld van deze regel komt uit de mooiste scene van 'The Lord of the Rings.' Éowyn staat tegenover de heer van de Nazgûls, iemand met bovenmenselijke krachten die net haar vader heeft verslagen. Dat monster had ook ooit een profetie meegekregen, namelijk dat geen man hem zou kunnen doden. Spottend herinnert hij Éowyn daaraan: 'No man can kill me.' Weet je haar antwoord? 'I am no man.' Einde verhaal. Het punt: God maakt voortdurend en ik zou haast zeggen met groot plezier gebruik van zwakke mensen, van losers, van nietskunnners, juist om wat sterk is in z'n hemd te zetten. Zoals Psalm 8 het zegt: 'Met de stemmen van kinderen en zuigelingen bouwt u een macht op tegen uw vijanden om hun wraak en verzet te breken.' God weet dat jij niet volmaakt bent. Laat dat maar aan Hem over. Hij heeft er plezier in met jou en mij, verre van volmaakt, mooie dingen te doen.

Drie. Matteüs 10, 16: 'Bedenk wel, ik zend jullie als schapen onder de wolven. Wees dus scherpzinnig als een slang, maar behoud de onschuld van een duif. **[19]** 'It's a jungle out there,' en je kunt je er maar beter op voorbereiden. Mensen kunnen als wolven zijn voor andere mensen. Wat moet je dan? Je terugtrekken, zodat je zo klein en onkwetsbaar mogelijk bent? Of terugslaan, net zo hard worden als al die anderen? Christus zegt: wees scherpzinnig als een slang en onschuldig als een duif. Wees niet onnozel, er zijn mensen die misbruik van je willen maken – tot schade van hun ziel. Maar wees wel, laat me het zo zeggen, christelijk naïef. Maak een bewuste keus om mensen de kans te geven het goede te doen.

Even terzijde, over die wolven. Want wat moet je als zij de wolven zijn en jij de prooi, als zij een slachtoffer zoeken en jou in het vizier hebben, wat dan? Dit is natuurlijk een aparte preek waard, maar in het kort het volgende: jouw Vader is wel koning van deze bedoening. Je mag staan voor wie je bent en in de ruimte die jou toekomt. En je mag ook ergens anders overnieuw beginnen. Dat is geen schande voor jou, dat is alleen maar een schande voor wie je pestten en voor wie de pesters hun gang liet gaan. Maar dat vind ik nog wel een probleem. Kijk, dat God opkomt voor slachtoffers, voor rechtelozen, dat is onderhand wel duidelijk. Maar de daders, hoe meer ze beest zijn, hoe minder ze mens zijn, hoe verder ze van God weg raken... Als je niet alleen jezelf, maar hen ook zou weten te redden, door op te staan, dan zou dat de moeite waard zijn. Maar goed, dit terzijde.

[20] Vier. Vraag het je ouders, of andere volwassenen (zoals Timoteüs aan Paulus). Als je het niet altijd simpel vindt om ergens een nieuw begin te maken, want je bent onzeker over jezelf en over

wat zij wel zullen denken, vraag eens aan een volwassene die je vertrouwt, hoe zij dat gehad hebben. Het kan best zijn, dat ze even diep moeten graven, maar volgens mij kent iedereen voorbeelden van de zenuwen rond 'back to school.' En als je daar met ze over praat, nemen ze jou serieus, én wie weet hebben ze je nog wel wat te vertellen, over wat in hun geval geholpen heeft en wat niet. Dus.

[21] 'Sta niemand toe dat hij vanwege je jeugdige leeftijd op je neerkijkt, maar wees voor de gelovigen een voorbeeld in wat je zegt, in je levenswijze, in liefde, geloof en zuiverheid.'

Amen.